

Háy János

Csak el

Hogy a próza mint elmélet: engem soha nem. Pláne az elején, abban a korban – a hetvenes évek vége –, amikor kimondva-kimondatlan a vers számított nemes szövegnek. Prózaíró bárki lehet, de költő, hát az olyan volt, mint akinek piros címkés lévisze van. A ma már végtelenségig lereccsent billog, akkor a legjobb csajoknál is bejött. Prózaíró legfeljebb akkor rúghatott labdába, mikor a költőket asztal alá lökte az alkohol. Prózaírónak lenni akkor rendkívül unalmas és haszontalan dolognak látszott. Különben is tizenhat évesen ki az, aki hosszabb távon tud gondolkodni, hogy mondjuk nekiül egy regénynek januárban, és még márciusban is fölötte gubbanszt. Eltelik az a rengeteg idő, ráadásul nem is jut semmire, mert még mindig beláthatatlan a befejezés. S amíg ott ül: a világ forog. Nélküle.

Szerintem az írás szorosan követi a testműködést. Vegyük például a kamaszkori szexet. Persze olyan volt, hogy el se kezdődött, már rögtön vége lett, s legalább kettőt le kellett zavarni, hogy a harmadiknál végre érzékelhesse az ember, hogy mi is zajlik vele és körülötte. Ehhez a biológikumhoz nem kapcsolódhat más műfaj, mint a költészet. Rövid, szélsőségesen koncentrált, vagy szélsőségesen a tárgyra fókuszált szöveg.

A próza számomra élettani változás. Hosszú türelmes aktus, amiben nem a befejezés a cél, hanem a közben eltöltött idő. Aki a gyors ki- és elsülésekre vár: nem tud prózát írni. A próza számomra belátása annak, hogy nem történik semmi, csak elmúlik az idő.